

## ЩОДО ІНВЕСТУВАННЯ СІЛЬСЬКО- ГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

Мазуркевич Л.О.

Донецький національний технічний університет  
Автомобільно-дорожній інститут

*В даній статті подана оцінка Донецького регіону стосовно інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва і реальні інвестиції у цю галузь регіона в 2006 році.*

Прискорення темпів соціально-економічного розвитку України в значній мірі визначається сутністю її інвестиційної політики, яка спрямована на інноваційні зрушення, у тому числі в сільськогосподарському виробництві.

Метою даної статті є оцінка Донецького регіону стосовно інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва на основі використання різних методичних підходів у визначенні рівня інвестиційної привабливості регіонів і аналізі досвіду країн Центральної і Східної Європи.

При визначенні факторів інвестиційної привабливості, як правило, розуміють об'єктивні процеси, явища, дії, які визначають територіальні та інші особливості регіону і впливають на його інвестиційну привабливість. В першу чергу маються на увазі відповідні дії місцевих органів влади щодо розвитку інвестиційних процесів в регіоні у відповідності з існуючим нормативно-правовим обґрунтуванням. Російський вчений А.Асаул виділяє три групи таких факторів [1]:

1. Фактори, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіона. До них він відносить сукупність природно-географічних, трудових, виробничих, інноваційних, інфраструктурних, фінансових потенціалів тощо.

2. Фактори, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків, серед яких можна відмітити законодавчі, політичні, соціальні, економічні, екологічні і навіть кримінальні ризики.

3. Інвестиційна активність, яка визначається концентрацією і розподілом інвестиційного капіталу, активізацією нових виробничих потужностей, а також розвитком прямих і портфельних інвестицій.

Ця методика відображає дію загальних, але найсуттєвіших факторів по всій країні або по інвестиційній привабливості регіону в цілому, не виділяючи окремих його галузей.

М.Бутко, С.Зеленський, Є.Акименко [2] пропонують свою класифікацію регіональних складових, які за їх думкою в комплексі цікавлять інвесторів і безпосередньо визначають обсяги інвестиційних вкладень. Всі ці складові вони об'єднують у дві групи факторів. По-перше, це фактори об'єктивного характеру (тобто такі, якими не можна управляти): економіко-географічне положення, природноресурсний і трудовий потенціали. По-друге, це фактори суб'єктивного, а отже ті, на які можна впливати: фактори ємності регіонального споживчого ринку, економічного, інфраструктурного і науково-технічного розвитку, наявності інвестиційних преференцій і ризиків. Як визначають самі автори, подібний поділ є досить умовний. Вони пропонують всі регіони України розподілити за рангами відносно сприятливості об'єктивних і суб'єктивних факторів інвестиційної привабливості територій: 1 ранг – відносно сприятливі об'єктивні і суб'єктивні фактори; 2 ранг – середній рівень об'єктивних факторів і відносно сприятливий рівень суб'єктивних факторів; 3 ранг – відносно сприятливі об'єктивні фактори і середній рівень суб'єктивних факторів; 4 ранг – середній рівень об'єктивних і суб'єктивних факторів; 5 ранг – відносно сприятливі об'єктивні і відносно несприятливі суб'єктивні фактори; 6 ранг – відносно несприятливі об'єктивні і відносно сприятливі суб'єктивні фактори; 7 ранг – середній рівень об'єктивних факторів і відносно несприятливі суб'єктивні фактори; 8 ранг – відносно несприятливі об'єктивні і середній рівень суб'єктивних факторів; 9 ранг – відносно несприятливі об'єктивні і суб'єктивні фактори.

В цілому можна погодитися з наведеними вище класифікаціями факторів інвестиційної привабливості регіонів, але, на наш погляд, всю сукупність економічних факторів слід поділити на внутрішні і зовнішні.

До внутрішніх факторів ми пропонуємо віднести практично всі ті, які вже були зазначені попередніми дослідниками. Причому найважливішими слід визнати поряд з природноресурсним потенціалом (у даному випадку мається на увазі економічна оцінка земельних ресурсів), з економічною оцінкою розвитку галузі у цьому регіоні, ємністю споживчого ринку в першу чергу політичну

стабільність в країні, авторитетність і послідовність доцільних реформ галузі, а також екологічний стан природного середовища конкретного регіона. Саме ці фактори дозволять інвесторам запобігти різноманітних втрат від обставин, на які вони не можуть вплинути і які від них не залежать. Передбачаємо, що привабливість прямих іноземних інвестицій збільшуватиметься саме за наявності позитивних тенденцій розвитку національної економіки (у тому числі і сільськогосподарського виробництва), а також при сприятливих політико-економічних умовах і стабільності нормативно-правової бази.

До зовнішніх факторів слід віднести фактори відповідності розвитку українського ринку формам досягнення ринкової рівноваги в країнах світу: еволюція цін на окремі продовольчі товари, сільськогосподарську продукцію, енергоносії, нерухомість; різниця змісту заробітної плати у цінах на товари в країнах світу; відповідність рівню розвитку економіки (а отже і галузі) країни рівню країн Європейського Союзу тощо.

Інтеграція економіки України в Євросоюз передбачає перехід на європейські норми і стандарти. Сільське господарство країни сьогодні відчуває гострий дефіцит фінансових ресурсів. Більше половини сільськогосподарських підприємств збиткові, а особисті селянські господарства не здатні організувати виробництво на сучасній техніко-технологічній основі з-за відсутності відповідної суми грошей. Особливо це відчувається у тракторному, сільськогосподарському та переробчому машинобудуванні. Оскільки сільськогосподарські підприємства країни не відповідають європейським вимогам у технології виробництва, а також у збереженні та перевозках продукції, її переробці, то це вимагає у майбутньому значних інвестицій для цього.

В той самий час слід мати на увазі, що іноземний капітал в якості інвестицій буде сприяти розвитку іноземних компаній і витісненню вітчизняного виробника з внутрішнього ринку. Так, в Польщі і Угорщині виробництво ковбас практично повністю здійснюється під іноземними торговими марками. Готується витискування з власного ринку румунських виробників ковбас, оскільки іспанська компанія „Compofrio Alimentation” висунула проект інвестування в цю сферу на 35 млн.євро, а „Smithfield” (США) викупила у Румунії об'єктів на 33 млн.дол. [3].

Така ситуація пояснюється тим, що сільськогосподарська продукція, продовольчі товари відносяться до категорії виробів з низьким змістом доданої вартості, тому їх експорт менш ефективний

ніж експорт високотехнологічної продукції, тому доцільно проникнення на ринок шляхом налагодження власного виробництва на місці, тобто в країні, яка вимагає інвестицій. Однак, світовий досвід переконує, що внесення прямих іноземних інвестицій через покупку або приватизацію відбувається частіше, ніж створення нових підприємств [4].

Донецькій регіон є високопромисловим регіоном, в якому сільськогосподарському виробництву відведена другорядна роль. Але і тут існують ті ж самі проблеми, що і у всій країні. Перш за все, слід визнати непривабливість цієї галузі у регіоні для іноземних інвесторів. За методикою Н.Бутко, С.Зеленського і Є.Акименка Донецький регіон можна віднести до 7-ого рангу, де фактори об'єктивного характеру (економіко-географічне положення, природноресурсний і трудовий потенціали для сільськогосподарського виробництва) мають середній рівень, а фактори суб'єктивного характеру мають відносно несприятливий рівень. Але і вітчизняний капітал не поспішає вливатися у сільське господарство. Тому сільськогосподарські підприємства регіону розраховують лише на внутрішні інвестиції у вигляді кредитів та фінансової підтримки з державного бюджету.

Як правило, по кредити звертаються крупні господарства та успішні фермери, яких у регіоні небагато. Дрібні товаровиробники із-за відсутності вагомих прибутків і високих банківських відсотків не мають можливостей скористатися таким видом інвестицій у власні господарства.

Фінансова підтримка сільськогосподарських підприємств здійснюється у цьому році відповідно Закону України „Про Державний бюджет України на 2006 рік” за бюджетною програмою КПКВК 2801210 „Фінансова підтримка виробництва продукції тваринництва та рослинництва шляхом дотування одиниці виробленої продукції тваринництва та на гектар посівів у рослинництві”. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 березня 2006 року затверджено порядок використання коштів державного бюджету, що визначає механізм спрямування коштів на фінансову підтримку рослинництва шляхом дотування на гектар посівів озимих і ярих культур та сільськогосподарських культур, які вирощуються на зрошуваних землях, в межах обсягів видатків передбачених Мінагрополітики на зазначені цілі. Таке дотування на гектар посівів під урожай 2006 року здійснюється на підставі інформації про площі посівів озимих і ярих культур, на яких отримані сходи. Визначати перелік сільськогосподарських підприємств, що мають право на

дотацію, закликані спеціально створені комісії на підставі заяви і акту обстеження посівів під урожай 2006 року. Заявку на отримання дотації мають право подавати усі сільськогосподарські підприємства незалежно від організаційно-правової форми господарювання і форми власності, що займаються товарним виробництвом продукції рослинництва. Дотації на різні види рослинництва, на озимі і ярі, а також на вирощувані за різних умов ( зрошувані і незрошувані землі), суттєво різняться (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Розмір дотацій на гектар посівів під урожай 2006 року \*.

Культури	Дотації на озимі, грн./га.	Дотації на ярі, грн./га.
Пшениця, ячмень, жито, ріпак, тритікале	100 + 53 (на зрошуваних землях)	65
Овес, горох, кукурудза, соя, гречка, просо, рис	-	65
Льон-довгунець, конопля	-	380
Інші культури сільськогосподарського призначення	-	53 (на зрошуваних землях)

\* Розраховано за постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2006р. №239 „Порядок використання коштів державного бюджету на фінансову підтримку виробництва продукції рослинництва шляхом дотування на гектар посівів озимих і ярих культур”.

Зазначена підтримка сільськогосподарського виробника стосується лише тих, хто займається товарним виробництвом, отже крупні підприємства. Дрібні товаровиробники, фермерські підприємства, селянські господарства за цією постановою не можуть розраховувати на державну підтримку в силу того, що на невеличкій площі своїх господарств вони не взмозі займатися подібним товарним виробництвом рослинницької продукції. Оскільки в Донецькому регіоні більшість сільськогосподарських підприємств представлена дрібними товаровиробниками, державна підтримка сільського господарства регіона також обмежена.

Таким чином, інвестування сільського господарства в Донецькому регіоні потребує подальшої розробки, де необхідно, на наш погляд, передбачити підтримку сільськогосподарських підприємств провідними місцевими промисловими підприємствами, створення спільних агрофірм (на зразок агрофірми шахти ім. Засядька), виділення коштів з місцевих бюджетів тощо.

## Література:

1. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов Украины. – Региональная экономика. – 2004. - №2. – С. 53-62.
2. Бутко М., Зеленський С., Акименко Є. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіона // Економіка України. – 2005. - №11. – С. 30-37.
3. Гостюк М. Зарубіжні інвестиції і економічні інтереси іноземних інвесторів // Економіка України. – 2005. - №8. – С. 81-85.
4. Захарін С.В. Державне регулювання іноземного інвестування // Фінанси України. – 2002. - №1. – С. 92-101.